

GEMEENTE ENSCHEDE

EVALUATIE

STIMULERINGSFONDS

BINNENSTAD

ENSCHUDE

JUNI 2019 – NOVEMBER 2022

ENSCHUDE

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 3

1.DE SUBSIDIEREGELING 4

De inhoud van de subsidieregeling	4
De aantrekkingskracht van de subsidieregeling	4
Leidt de subsidieregeling tot de gewenste effecten?	5
Subsidies en financiën	5

2.OVERZICHT VERLEENDE SUBSIDIEBEDRAGEN 7

AANBEVELINGEN 8

IN BEELD 9

De Heurne 4b – Jac Hensen	9
Windbrugstraat 12 –	9
Frank & Charlie	9
Van Loenshof 5 – Jurgen Langezaal	10
Wijkraad Binnenstad- Groenzitbanken Langestraat	10
Planet Art – Sculpturen aan het stationsplein	11
ISI Fotografie – Expositie Neem mij voor lief – zomer editie	12
ISI Fotografie – Expositie Neem mij voor lief – winter editie	12
Verfraaiing Stadsgravenstraat	13
Concordia – Streetart Klokkenplas	13
VHSE – Materialisering XXL terrassen	14

INLEIDING

We werken in Enschede al vele jaren consistent aan de verbetering van de aantrekkingskracht van onze binnenstad. De betrokkenheid van ondernemers en andere stakeholders wordt daarbij gestimuleerd via opeenvolgende subsidieregelingen. Sinds de zomer 2019 was dit de *Subsidieregeling Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede*. Deze regeling is deels gericht op de fysieke uitstraling van de panden in onze binnenstad door een inzet op gevelverbetering. Het andere gedeelte van de regeling richt zich op de beleving van de binnenstad door een inzet op “spontane initiatieven”. Deze moeten het bruisende karakter van de binnenstad verhogen. Soms gaat het om initiatieven die de uitstraling van de openbare ruimte langjarig verbeteren, soms beogen de initiatieven gezamenlijke activiteiten te ondersteunen.

Medio 2023 wordt een nieuwe verordening verwacht als uitwerking van het actieplan Binnenstad. Daarom is het goed nu een evaluatie te doen van de huidige regeling. De insteek van de regeling is dat een gemeentelijke bijdrage, investeringen van ondernemers aanjaagt. En deze investeringen dragen bij aan de aantrekkingskracht van de binnenstad. Een ander voordeel van een subsidieverstrekking is dat voorwaarden verbonden kunnen worden aan de uitvoering, waardoor de kwaliteit vergroot wordt. Zie bijvoorbeeld ook de resultaten van het *Actieprogramma Binnenstad*, uit de periode 2002-2014¹ en verschillende evaluaties van het *Actieprogramma Binnenstad* uit 2013² en 2016³.

Het belang van de huidige subsidieregeling is door de grote gevolgen die Corona voor de economie van binnensteden heeft mogelijk nog groter dan dat van eerdere regelingen. Het is helder dat de regeling een impuls geeft aan de veerkracht van onze binnenstad. Daarnaast geldt dat ook los van Corona de vitaliteit en aantrekkingskracht van binnensteden door een veelheid van ontwikkelingen onder druk staat. De remedie daartegen is even eenvoudig als voor de hand liggend: blijven investeren in de vitaliteit en aantrekkingskracht, waar mogelijk met ondernemers, vastgoedeigenaren, andere partners en inwoners. En een van de belangrijkste factoren voor de aantrekkingskracht van een binnenstad is nou eenmaal het gevelbeeld, in een stedenbouwkundige term “de plint”. Het gaat met name om de kwaliteit van de gevels van winkelpanden, winkelstraten en rond pleinen.

De evaluatie van de subsidieregeling zit in zes samenhangende onderdelen:

1. De inhoud van de subsidieregeling;
2. De aantrekkingskracht van de regeling
3. De gewenste effecten
4. Subsidies en financiën: worden de budgetten volledig benut?
5. De aanbevelingen: welke aanbevelingen volgen uit de evaluatie?
6. De effecten in de praktijk: ter illustratie hebben we van een aantal gevelverbeteringen en andere initiatieven foto's toegevoegd.

We behandelen deze onderdelen hierna. Onder het derde punt geven we ook een overzicht van alle gehonoreerde aanvragen.

¹ <https://www.enschede.nl/sites/default/files/resultaten-actieprogramma-binnenstad-in-beeld.pdf>

² <https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/enschede/d6eda01b-7104-4196-a5c6-f8ae40de51be>

³ <https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/enschede/f1b5cddc-9fdc-4978-b101-9a8a3a981361>

1.DE SUBSIDIEREGELING

DE INHOUD VAN DE SUBSIDIEREGELING DE AANTREKKINGSKRACHT VAN DE SUBSIDIEREGELING

Aan het begin van de vorige collegeperiode is het *Actieprogramma Binnenstad* en de bijbehorende subsidieverordening omgevormd naar de *Subsidieverordening Stimuleringsregeling Binnenstad Enschede* die vanaf juni 2019 in werking is.

Hieronder de subsidieonderwerpen zoals verwoord in de subsidieregeling.

Subsidie kan verstrekt worden voor een van de volgende activiteiten;

- a. Gevelverbetering in een van de door het College aangewezen straten;
- b. Initiatieven welke plaatsvinden binnen de grenzen van het stadserf en leiden tot een verhoogde aantrekkingskracht en saamhorigheid van de binnenstad;
- c. Initiatieven welke zijn ingediend op grond van de Pilot Spontane Binnensteden of een opvolger daarvan en welke cofinanciering vereisen vanuit het College, welke bijdragen aan de doelstellingen in de zin van artikel 3 van deze verordening.

Voor de subsidieregeling is jaarlijks 125.000 euro beschikbaar. Daarvan is 75.000 euro voor gevelverbeteringen en 50.000 euro voor andere initiatieven. Voor de andere initiatieven zijn er twee mogelijkheden: (1) een subsidie van maximaal 50% van de kosten tot een maximum van 5.000 euro, of (2) een subsidie van maximaal 50% van de kosten voor initiatieven in het kader van de Pilot Spontane Binnensteden. Voor de Pilot Spontane Binnensteden stelt de Provincie middelen beschikbaar. Het gaat om 75% van de gemeentelijke subsidie. Waardoor de gemeente per saldo 25% subsidieert. Hier geldt een maximum van 50.000 euro. Er komt dus maximaal 12.500 euro per aanvraag uit het stimuleringsfonds.

In de beginperiode van de nieuwe regeling kwamen er op het onderdeel “gevelverbetering” nauwelijks aanvragen binnen. Dat was reden om het deel van de regeling dat gericht was op gevelverbetering op drie punten aan te passen:

- Het percentage van de gemeentelijke bijdrage aan de verbetering werd verhoogd van 25% naar 40%;
- Het maximale bedrag werd verhoogd van 12.500 euro naar 15.000 euro, inclusief een gestaffelde regeling voor meerdere gevels naast elkaar tot een maximale bijdrage van 30.000 euro.
- Het gebied waarop de regeling betrekking had werd verruimd naar het hele stadserf – eerder waren alleen de Heurne, de Haverstraatpassage, het Van Loenshof en de Langestraat aangewezen.

GEVELVERBETERING

Vanaf het moment van de verruiming van de regeling zijn zeven aanvragen gehonoreerd die gezamenlijk tot een bedrag van rond 110.000 euro oplopen (subsidiejaren 2020 en 2021). We mogen daaruit concluderen dat de prikkel in de aangepaste regelgeving heeft gewerkt. De uitbreiding van de regelgeving naar het hele stadserf is onderdeel van dat succes.

Pandverbeteringen aan onder meer de Van Loenshof, de Windbrugstraat en de stadsgravenstraat hebben het straatbeeld in de binnenstad verbeterd.

Er zijn een punt van aandacht en dat is de afstemming met de omgevingsvergunningprocedure. In de verordening is vastgelegd dat de subsidie 8 weken voor aanvang van de werkzaamheden moet worden aangevraagd. Dit kan echter pas als aan de voorwaarde van een verleende vergunning wordt voldaan. Ondernemers willen direct starten na ontvangst van de vergunning en dan niet nog wachten op de subsidieaanvraag. Deze procedure moeten we onder de loep nemen.

ANDERE INITIATIEVEN

Daarnaast zijn er elf andere aanvragen binnengekomen waarvan zeven in het kader van de *Pilot Spontane Binnensteden*. Opgeteld gaat het om een bedrag van rond de 100.000 euro in 2020 en 2021. Ongeveer 80.000 euro is ingezet voor de cofinanciering van de Spontane Binnenstad. Als gevolg hiervan hebben we een multiplier gerealiseerd van 8. De totale investering in die initiatieven bedraagt 640.000 euro. Het gaat bijvoorbeeld om de ondersteuning van de “materialisatie van de XL-horeca-terrassen aan de Oude Markt” (bijdrage 23.000 euro op een totaalinvestering van 185.000 euro) en de ondersteuning van de creatieve broedplaats WARP aan het Stationsplein (bijdrage van 18.000 euro op een totaalinvestering van 147.000 euro).

AMBTELIJKE INZET

Achter de aantrekkingskracht zit ook een gerichte communicatiestrategie – deels algemeen via de website van de gemeente, maar deels ook via medewerkers die in de binnenstad werkzaam zijn en een projectleider die in gesprek gaat met ondernemers en anderen over eerste gedachten over een initiatief. Vervolgens is er na een aanvraag vanzelfsprekend juridische kwaliteit nodig om van de aanvraag naar een subsidiebeschikking te komen. Kortom: inzet van ambtelijke capaciteit, waaronder op het gebied van communicatie en makelen en schakelen, juridische advisering, erfgoed, stedenbouw en projectleiderschap zijn noodzakelijke voorwaarden om de aantrekkingskracht van de regeling tot resultaat te brengen.

LEIDT DE SUBSIDIEREGELING TOT DE GEWENSTE EFFECTEN?

Het overgrote deel van de effectiviteit van de subsidieregeling zit in de voorbereiding en begeleiding van initiatieven tot een definitieve aanvraag. Voor de gevelverbetering is er nog de – vanuit de subsidieregeling verplichte – betrokkenheid van de stadsbouwmeester die grote toegevoegde waarde heeft in de sturing op kwaliteit, liefst vanaf de eerste schets.

Aanvragen die voldoende kwaliteit hebben worden gehonoreerd; heeft een aanvraag onvoldoende kwaliteit, dan volgt een afwijzing. Dit is enkele keren voorgekomen. Ook wordt het subsidiebedrag, of een deel daarvan, teruggevorderd als de gevelverbetering niet overeenkomstig de aanvraag plaatsvindt. Een deel van de andere initiatieven is gericht op verfraaiing van het straatbeeld. Ook daar is sprake van inhoudelijke begeleiding vanuit de gemeente voorafgaand aan een definitieve aanvraag – dat is ook omdat deze initiatieven vaak plaatsvinden in de in de openbare ruimte van het stadserf, en daarvoor is de gemeente verantwoordelijk. Tegelijk is het goed om te zien dat binnenstadbewoners, -ondernemers en andere -organisaties ook zelf mede-verantwoordelijkheid willen dragen voor de uitstraling van hun omgeving en daar ook financieel aan bij willen dragen.

SUBSIDIES EN FINANCIËN

Dit deel van de evaluatie gaat over de verleende subsidies en zaken waar we tegenaan lopen. In het volgende hoofdstuk volgt een tabel met een overzicht van alle gehonoreerde aanvragen over de afgelopen twee jaar. Het overzicht laat zien dat er sprake is van onderuitputting van het budget in 2020 – dat was ook reden om de subsidieregeling aan te passen. Aangezien het stimuleren van de binnenstad en het indienen van subsidieaanvragen een meerjarig karakter heeft, hierdoor sterk kan fluctueren per jaar, en dus niet stabiel in jaargrenzen van een begrotingsjaar te vatten is, wordt naar onze mening het beschikbare budget niet maximaal benut.

In 2020 was sprake van onderuitputting, terwijl in 2021 door veel subsidieaanvragen en het vigerende subsidieplafond de grens was bereikt voor gevelverbetering.

Een ander punt is dat een groot deel van het budget gaat naar initiatieven die via de *Pilot Spontane Binnensteden* binnenkomen. Als aangegeven: dat heeft

een prachtig resultaat met een multiplier van 8. Maar: de *Pilot Spontane Binnensteden* is opgehouden te bestaan. Voor deze vaak wat grotere investeringen zijn binnen de huidige regeling geen mogelijkheden meer. Dat betekent dat in de nieuwe regeling meer financiële ruimte is voor andere initiatieven. In de nieuwe regeling zullen we dus op zoek moeten naar alternatieven voor de besteding van deze middelen.

Een laatste punt is dat de subsidies van 5.000 euro redelijk veel ambtelijk capaciteit kosten in verhouding tot het subsidiebedrag. Door subsidies direct vast te stellen hebben we een groot deel van de benodigde uren kunnen terugbrengen. Dit sluit aan op het gemeentelijk beleid voor subsidies tot 10.000 euro.

2.OVERZICHT VERLEENDE

SUBSIDIEBEDRAGEN

Gevelverbeteringen	Subsidie	
De Heurne 4b (Jac Hensen)	€ 15.000	
Windbrugstraat 12 (Frank & Charlie)	€ 15.000	
Windbrugstraat 8 (garagedeuren)	€ 5.000	
Haverstraatpassage 18 (Kaldi)	€ 15.000	
Stadsgravenstraat 46-56 (Stolker)	€ 25.000	
Van Loenshof 5 (Jurgen Langezaal)	€ 15.000	
Noorderhagen 14 (Kook en Co)	€ 13.848,88	
Kruising Walstraat en Zuiderhagen (realisatie buitenruimtes)	€ 20.000	
Oude Markt 18/19 (Aspen Vallen/Beer Room)	€ 9.289,20	
Totaal	€ 133.138,08	
Andere initiatieven	Subsidie gemeente	Subsidie Pilot SB
WARP Technopolis (Knyfe)	€ 13.378,75	€ 53.515
VHSE (XL-Terrassen Oude Markt)	€ 23.144	€ 92.575
Planet Art (Stationsplein – Sculpturen, skate game en interactieve motor Jan Cremer)	€ 7.500	€ 30.000
Wijkraad Centrum (Groenzitbanken Langestraat)	€ 3.000	€ 12.000
Concordia (Streetart Klokkenplas)	€ 1.625	€ 6.500
Stichting lokale conceptontwikkeling (Ambachtshal Twente + internationale culinaire markt)	€ 4.658,50	€ 14.907,20
ISI Fotografie (Foto & Gedicht expositie Langestraat) Zomer en Winterwonderland	€ 875	€ 3.500
Stadsgravenstraat (muurschildering)	€ 1.925	
Stadsgravenstraat (gedichtenroute)	€ 3.380,91	
Bardot (sfeerverlichting binnentuin)	€ 3.809,25	
Hanging Baskets Haverstraatpassage	956,25	
Frank & Charlie (gevelbeplanting en bloembakken)	€ 1.497,78	
Totaal	€ 65.750,44	

AANBEVELINGEN

We sluiten af met een aantal aanbevelingen:

1. Zet de huidige subsidieregeling voor het onderdeel gevelverbetering voort met een eventuele uitbreiding van het cofinancieringspercentage.
2. Verhoog zo mogelijk het beschikbare subsidiebudget voor gevelverbetering. Iedere gehonoreerde aanvraag leidt tot een hogere kwaliteit van ons stadserf, en er zijn nog voldoende gevels waarvoor een kwaliteitsimpuls meerwaarde heeft.
3. Stem de subsidieaanvraag beter af op de procedure voor de omgevingsvergunning zodat de doorlooptijd voor de ondernemer zo kort mogelijk is.
4. Zet ook de subsidieregeling voor het onderdeel "andere initiatieven" voort. Overweeg de maximale subsidie voor andere initiatieven te verhogen. Reden: door het wegvallen van de *Pilot Spontane Binnensteden* zijn alleen nog kleinere subsidies tot een maximum van 5.000 euro mogelijk.
5. Is er sprake van onderuitputting van het budget voor gevelverbetering of van het budget voor andere initiatieven? Een advies is om te overwegen om 1 subsidieplafond voor de gehele regeling vast te stellen en niet per onderdeel van de subsidieregeling. Daarbij moet je wel rekening houden met het risico dat een succesvol onderdeel van de subsidie een groot deel van het budget kan benutten en voor andere onderdelen minder beschikbaar is.
6. Maak een verbinding tussen het Actieplan Binnenstad en deze subsidieregeling

IN BEELD

DE HEURNE 4B – JAC HENSEN

WINDBRUGSTRAAT 12 – FRANK & CHARLIE

VAN LOENSHOF 5 – JURGEN
LANGEZAAL

WIJKRAAD BINNENSTAD-
GROENZITBANKEN LANGESTRAAT

PLANET ART – SCULPTUREN AAN HET
STATIONSPLEIN

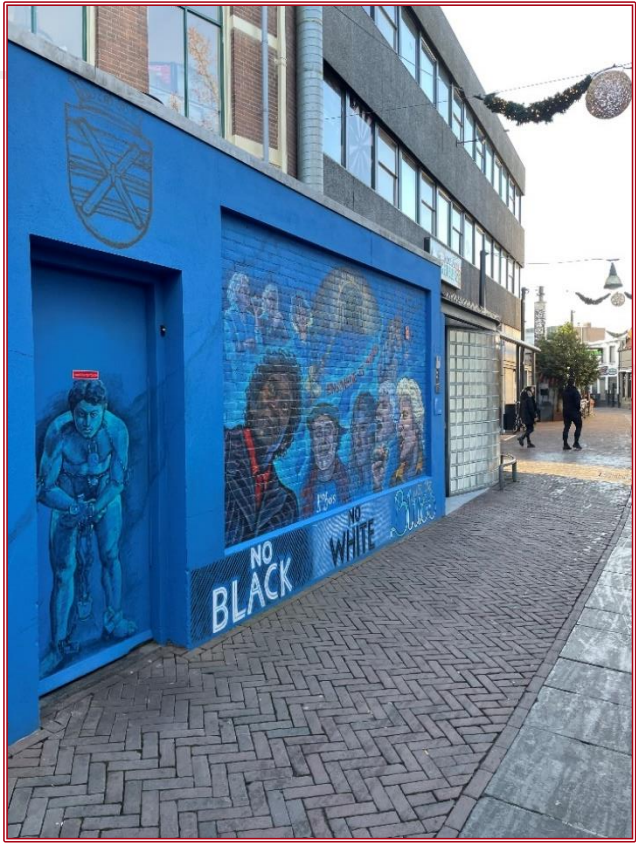
ISI FOTOGRAFIE – EXPOSITIE NEEM MIJ
VOOR LIEF – ZOMER EDITIE

ISI FOTOGRAFIE –
EXPOSITIE NEEM
MIJ VOOR LIEF –
WINTER EDITIE

VERFRAAIING STADSGRAVENSTRAAT

CONCORDIA – STREETART
KLOKKENPLAS

VHSE – MATERIALISERING XXL
TERRASSEN